

15. MAALISKUUTA 2022

LIEDON PERUSOPETUKSEN
VUOSILUOKKIEN 7.-9.
OHJAUSUUNNITELMA

Sisällysluettelo

1.	Ohjaussuunnitelma	1
1.2	Ohjauksen eettiset periaatteet	1
1.3	Ohjaus yläkoulussa	2
1.3.	Henkilökohtaisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen	2
1.4	Ohjaus yksittäisessä oppiaineessa	3
1.5	Ohjaus osana tehostettua tai erityistä tukea	3
1.6	Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus	4
1.7	Oppilaanohjaus oppiaineena vuosiluokilla 7–9	5
1.8.	Kodin ja koulun yhteistyö	5
1.9.	Monialainen ohjausryhmä	5
2.	Ammatit, koulutus ja työelämä	6
2.1	Työelämään tutustuminen	6
2.2	Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa	6
3.	Ohjaus nivelvaiheissa	7
3.1	Siirtymävaihe 6. vuosiluokalta 7. vuosiluokalle	7
3.2	Siirtymät koulusta toiseen	7
3.3	Siirtymävaihe 9. vuosiluokalta toisen asteen koulutukseen	7
3.4	Tiedonsiirto toiselle asteelle	8
4.	Oppivelvollisuus ja asuinkunnan rooli ilman opiskelupaikkaa jääneille tai opinnot keskeyttäneille	9
5.	Ohjauksen kehittäminen	10

LIITTEET

Liite 1. Harkintaan perustuvan haun lomakkeet

Liite 2. Tiedonsiirtolomake toiselle asteelle

1. Ohjaussuunnitelma

Ohjaustyöhön osallistuu koko koulun henkilökunta. Tämä suunnitelma muodostaa perustan Liedon kunnan yläkouluissa toteutettavalle ohjaukselle. Suunnitelma on laadittu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 mukaisesti, huomioon ottaen lisäykset, joita siihen on tehty. Suunnitelman laadinnassa on huomioitu ohjaukseen liittyvät muutokset oppivelvollisuuslain muotoiluissa (1214/2020).

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen järjestämistä ja sen keskeisiä sisältöjä.

Yläkoulujen rehtoreista ja oppilaanohjaajista koostuva ryhmä arvioi ja päivittää suunnitelmaa vuosittain ja suunnitelman sisältö koordinoidaan ja sovitetaan yhteen muiden suunnitelmien kanssa, joita koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelmienperusteiden mukaan laatia.

1.1 Ohjauksen eettiset periaatteet

Ohjauksen peruseriaatteena on ohjattavan ihmisarvon kunnioittaminen ja hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistäminen. Ohjaajan keskeinen työväline on hänen oma persoonansa. Omien, ammattikuntansa ja yhteiskunnassa yleisesti hyväksytyjen arvojen tiedostaminen ja niiden mukaan toimiminen on ohjaustyön perusta.

Itsemääräämisoikeus: Ohjaaja kunnioittaa ohjattavan itsemääräämisoikeutta. Ohjaaja tuo monipuolisesti esille vaihtoehtoja ohjattavan oman valinnan tueksi.

Luottamuksellisuus: Ohjaus on luottamuksellista. Mikäli ohjattavan edun kannalta on välttämätöntä, tietoja voidaan antaa viranomaisille, joilla on oikeus niitä saada. Asiasta on ensin pyrittävä keskustelemaan ohjattavan kanssa. Luottamuksellisuus tulee säilyä myös uusissa ohjausympäristöissä.

Totuudellisuus: Ohjaaja toimii rehellisesti. Ohjaustiedon tulee olla ajankohtaista, monipuolista ja tiedon kriittiseen arviointiin ohjaavaa.

Riippumattomuus: Ohjaaja tiedostaa omien, työyhteisönsä ja muun yhteiskunnan odotuksien ja arvojen vaikutuksen työhönsä. Ohjausmateriaalin tekijä on tuotava esille.

Ammattitaidon kehittäminen: Ohjaaja arvioi ja kehittää työtään. Hän huolehtii ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja täydennyskoulutuksestaan. Ohjaaja toimii yhteistyössä muiden ohjaajien kanssa. Ohjaajana toimiminen edellyttää yhteistyötä myös oman työyhteisön ja muun yhteiskunnan kanssa. Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen on perusedellytys hyvän ammattitaidon ylläpitämiselle.

(Suomen opinto-ohjaajat ry)

1.2 Ohjaus yläkoulussa

Ohjaus muodostaa koko perusopetuksen kestävän jatkumon. Ohjaustyöhön osallistuvat kaikki oppilaan opintopolkuun ja nivelvaiheisiin liittyvät toimijat. Ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua, kasvua ja kehitystä ja antaa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiseen.

Ohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskelunvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjaus on päätöksenteon opiskelua.

Koulun koko henkilökunnan tehtävänä on ohjata oppilaita koulun arjessa ja eri oppiaineissa, auttaa oppilaita kehittämään koulunkäynnin, opiskelun ja oppimisen taitojaan ja ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Ohjaukseen sisältyy myös oppilaan itseluottamuksen, persoonallisen kehityksen ja osallisuudentaitojen tukeminen. Jokaisella oppilaalla on oikeus saada ohjausta. Vuosiluokilla 7–9 oppilaiden ohjauksesta vastaa oppilaanohjaaja. Koulun johdon, oppilaanohjaajan, luokanvalvojen, erityisopettajan, erityisluokanopettajan ja aineenopettajien välisellä yhteistyöllä on keskeinen merkitys pienryhmäohjauksen ja yksilöllisen ohjauksen toteuttamisessa. Oppilashuoltohenkilöstöllä on tärkeä rooli oppilaan kokonaisvaltaisessa ohjauksessa. Kaikille oppilaille varataan aikaa yksilölliseen ohjaukseen ja keskusteluun.

Oppilaanohjaus oppiaineena muodostaa sen osan ohjauksesta, josta vastaa perusopetuksen oppilaanohjaaja. Oppilaanohjauksen sisältö oppiaineena on vahvistettu opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa. Vuosiluokakohtainen toteutus vahvistetaan koulujen vuosisuunnitelmissa. Perusopetuksen oppilaanohjaaja vastaa oppivelvollisuuslaissa määritellyistä toimenpiteistä, jotka liittyvät oppivelvollisuuden valvontaan.

1.3 Henkilökohtaisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen

Koulunkäynnin ja oppilaiden hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa.

Oppilaiden yksilölliset tarpeet ja olosuhteet huomioidaan ohjauksessa. Ohjausta eriytetään huomioimalla oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, vapaa-ajan harrastukset ja kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä muut elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät.

Perusopetuksessa ohjauksen tavoitteet ovat seuraavat:

- ohjaus edistää oppilaan itsenäisyyttä, vastuullisuutta, itsetuntemusta ja valmiuksia
- oppilas tuntee kuuluvansa ryhmään
- oppilas osallistuu aktiivisesti omien asioidensa suunnitteluun ja ratkaisemiseen
- oppilas osaa asettaa tavoitteita, arvioida omaa aktiivisuuttaan ja havaita sen vaikutukset

Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja kaikkeen oppilaalle annettavaan palautteeseen, myös arviointiin. Palautetta käytetään oppilaiden kannustamiseen ja ohjaamiseen. Aineenopettajat kiinnittävät erityistä huomiota oppilaan vahvuuksiin ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin kulloisessakin

oppimistilanteessa ja antavat henkilökohtaista myönteistä palautetta niillä osa-alueilla, joissa oppilas on hyvä. Tämä vahvistaa oppilaan itsetuntoa.

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta ja oppimisesta. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen.

1.4 Ohjaus yksittäisessä oppiaineessa

Jokaisen opettajan tehtävä on opintojen alussa antaa oppilaille tarvittavat tiedot oppiaineelle ominaisista opiskelumenetelmistä ja sisällöistä. Lisäksi opettaja selvittää oppilaille opintojen aikaisen arvioinnin ja päättöarvioinnin perusteet. Opetussuunnitelma määrittelee oppiaineen sisällön, tavoitteet ja arvioinnin perusteet.

Opettaja myötävaikuttaa oppilaan toimijuuteen ja oppimaan oppimiseen. Opiskelutaitojen korostaminen kuuluu kiinteänä osana yksittäisen oppiaineen opetukseen. Osallisuuden edistämiseksi oppilaiden toiveet ja tarpeet on otettava huomioon opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

1.5 Ohjaus osana tehostettua tai erityistä tukea

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan palautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että itseluottamus, itsearviointitaidot, oppimaan oppimisen taidot ja kyky suunnitella tulevaisuutta vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma, esimerkiksi jatko-opintoihin siirtyminen, otetaan huomioon, kun arvioidaan tarvetta siirtyä tehostettuun tai erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Tässä kohtaa voidaan myös arvioida tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarvetta, jonka arvioimisesta vastaa oppilaanohjaaja. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa. Myös oppilashuoltohenkilöstön ja monialaisten verkostojen asiantuntemusta voidaan hyödyntää.

Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatko-opintoihinliittyvistä erityisistä kysymyksistä. Ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja varmistetaan oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella.

1.6 Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien tunnistaminen ja kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuuslaissa (4 §) kuvatulla tavalla.

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma.

Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan mm.

- oppilaan kiinnostuksen kohteet
- vahvuudet
- tavoitteet liittyen perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen
- toimintatavat tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toteuttamiseksi

Oppilaan vahvuuksia tuetaan huomioiden yksilölliset tarpeet, lähtökohdat ja tavoitteet. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus voi koostua esimerkiksi:

- Jatko-opintojen suunnittelusta ja itseluottamuksen ja motivaation palauttamisesta ja lisäämisestä 8.luokalla yksilöohjauksissa (ohjauskertoja lisätään tarpeen mukaan)
- yksilöllisesti järjestetyistä oppilaitosvierailuista ja koulutuskokeiluista
- monialaisesta ohjauksesta sekä tehostetusta yhteistyöstä työ- ja elinkeinoelämän kanssa laajennetun työelämään tutustumisen muodossa.
- valmistautumisesta yhteishaun harkinnanvaraiseen hakuun, erityisammattioppilaitoshakuun tai jatkuvaan hakuun
- yhteistyöstä etsivän nuorisotyön, nuorisotyön tai kolmannen sektorin kanssa

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan tilaisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

1.7 Oppilaanohjaus oppiaineena vuosiluokilla 7–9

Perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 oppilaanohjaus tulee järjestää siten, että se tarjoaa oppilaalle kokonaisuuden, joka muodostuu:

- luokkamuotoisesta oppilaanohjauksesta
- yksilöllisiin kysymyksiin syntyvästä henkilökohtaisesta ohjauksesta
- sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta
- työelämään tutustumisesta.
- tehostetusta henkilökohtaisesta oppilaanohjauksesta (tarvittaessa vuosiluokilla 8–9).

Oppilaalle järjestetään henkilökohtaista ohjausta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus keskustella koulunkäyntiinsä, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Myös pienryhmäohjausta voidaan järjestää. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle tarjotaan yksilöityä ohjausta joka lukuvuosi.

Oppilaanohjauksen sisältö oppiaineena ja tuntijako on kuvattu Liedon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Koulukohtaisissa vuosisuunnitelmissa kuvataan oppilaanohjauksen käytännön toteutusta, esimerkiksi työelämään tutustumisjaksot, oppilaitoskäynnit ja vanhempainillat.

1.8 Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyöllä on keskeinen merkitys ohjauksessa ja se toteutuu vanhempainilloissa, huoltajatapaamisissa, ohjauskeskusteluissa sekä erilaisten verkkopohjaisten työvälineiden avulla ja muiden yksilöllisten tarpeiden (esim. kasvat keskustelujen) pohjalta tapahtuvan vuorovaikutuksen kautta. Kodin ja koulun välinen yhteistyö ei perustu ainoastaan koulun aktiivisuuteen, vaan jokainen oppilas ja huoltaja voi tarpeen tullen ottaa yhteyttä koulun henkilökuntaan keskustellakseen ohjaukseen liittyvistä asioista. Huoltajia tiedottamalla välitetään ajantasaisia tietoja oppilaan koulunkäynnistä, jatko-opintosuunnitelmista, opiskelumahdollisuuksista sekä huoltajien roolista hakeutumisvaiheessa sekä oppivelvollisuuden valvontavastuusta.

Vanhempainiltojen, huoltajatapaamisten ja ohjauskeskustelujen ajankohdat määräytyvät kunkin koulun vuosisuunnitelman mukaan.

1.9 Moniammatillinen ohjausryhmä

Moniammatillisia ohjausryhmiä voidaan muodostaa tarpeen mukaan yksittäisen oppilaan, oppilasryhmän tai ilman opiskelupaikkaa jääneen oppivelvollisen tilanteen arvioimiseksi sekä ohjauksen järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Moniammatillisen ohjausryhmän kokoonpano voi vaihdella tavoitteista riippuen. Mukana voivat olla esimerkiksi nuorisotyöntekijä, etsivä nuorisotyöntekijä, oppilashuoltohenkilöstöä, sosiaalityöntekijä, erityisopettaja, toisen asteen opettaja/opinto-ohjaaja tai muu edustaja. Oppilaanohjaaja tai ohjauksesta vastaava opettaja on mukana moniammatillisessa ohjausryhmässä, kun käsitellään oman oppilaitoksen oppilaiden ohjaukseen liittyviä asioita.

Koulun tasolla monialaista ohjaustyötä koordinoi oppilaanohjaaja tai ohjauksesta vastaava opettaja ja kunnan tasolla Valpas-vastuuhenkilö, joka vastaa oppivelvollisten valvonnasta. Valpas-vastuuhenkilö kutsuu tarpeen mukaan koolle moniammatillisia ohjausryhmiä opiskelupaikkaa vaille olevan oppivelvollisen ohjauksen toteuttamiseksi.

2. Ammatit, koulutus ja työelämä

Oppilaanohjauksessa käsiteltäviä aiheita ovat opiskelutaidot ja koulunkäynti, itsetuntemus, jatko-opintomahdollisuudet, ammatit ja ammattialat sekä työelämä. Kaikki oppilaat saavat oppilaanohjauksen tuntien lisäksi neuvontaa ja ohjausta henkilökohtaisesti tai yhdessä huoltajien kanssa ja tarvittaessa pienryhmissä. Lisäksi oppilaita ohjataan erilaisten tiedonhankintavälineiden sekä neuvonta- ja ohjauspalveluiden käytössä.

Perusopetuksessa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ohjaus jatko-opintoihin on muiden oppilaiden ohjausta yksilöllisempää. Näitä oppilaita ohjattaessaan oppilaanohjaaja tai ohjauksesta vastaava opettaja tekee yhteistyötä myös erityisopettajien ja ulkopuolisten eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

2.1 Työelämään tutustuminen

Perusopetuksen ylimpien vuosiluokkien aikana oppilaille järjestetään työelämään tutustumista (TET) oppilaiden koulutus- ja ammatinvalintojen tukemiseksi sekä työelämä tietouden lisäämiseksi. Oppilas hankkii oppilaanohjaajan tukemana omakohtaisia kokemuksia TET-paikan hakemisesta, työelämästä, ammasteista aidoissa työympäristöissä ja näiden raportoinnista. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle järjestetään mahdollisuus arvioida TET-jakson aikana hankkimiaan tietoja ja kokemuksia.

Eri oppiaineiden opetuksessa aineenopettajat voivat kytkeä oppilaiden työelämäkokemukset (TET) opettamiinsa aineisiin:

- ennen TET:ta esimerkiksi yhtymäkohdat aineeseen, odotusten läpikäynti jne.
- TET:n jälkeen esimerkiksi havaitut yhtymäkohdat oppiaineeseen, raportointi eri muodoissa, kokemuksen läpikäynti ja arvostaminen (esimerkkinä TET-raportin kirjoittaminen äidinkielen tunnilla)

TET-jaksojen ajankohdat ja toteuttamistavat määräytyvät kunkin koulun vuosisuunnitelman mukaan.

Liedossa oppilailla on:

- 7. luokalla kaksi TET-päivää koulujen omissa keittiöissä
- 8. luokalla viisi kuuden tunnin TET-työpäivää
- 9. luokalla viisi kuuden tunnin TET-työpäivää

Työelämään tutustumista kehitetään ja arvioidaan koulukohtaisesti yhteistyössä kunnan, paikallisen elinkeinoelämän tai kolmannen sektorin edustajien kanssa.

2.2 Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa

Koulut tekevät yhteistyötä julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammasteista ja työelämästä ja saa virikkeitä yrittäjyydestä. Koulut voivat hyödyntää ohjauksessa ulkopuolisia asiantuntijoita saadakseen ajankohtaista tietoa työelämä- ja ura-asioista. Eri organisaatioiden, työnantajien, koulutuksen järjestäjien ja viranomaisten edustajille voidaan yhdenvertaisuusperiaate huomioon ottaen varata mahdollisuus tiedottaa ajankohtaisista asioistaan oppilaille ja heidän huoltajilleen. Kun kouluilla käy ulkopuolisia vierailijoita, voidaan vierailuun esimerkiksi sisällyttää lyhyt esittely vierailijan koulutus- ja työhistoriasta erilaisten koulutus- ja urapolkujen havainnollistamiseksi.

3. Ohjaus nivelvaiheissa

Ohjauksen ja eri toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Koulunkäyntinsä uudessa koulussa aloittavat oppilaat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan ja käytännön asioihin.

3.1 Siirtymävaihe 6. vuosiluokalta 7. vuosiluokalle

Tässä siirtymävaiheessa luokanopettaja vaihtuu luokanvalvojaan ja aineenopettajien määrä kasvaa. Tämän myötä oppilaan henkilökohtainen vastuu omasta koulunkäynnistään kasvaa ja oppilas voi siksi tarvita henkilökohtaista ohjausta. Tavoitteena on, että tarvittavat tiedot oppilaan yksilöllisistä valmiuksista siirtyvät yläkoulun opettajille. Tiedonsiirron toteutus kuvaillaan koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.

Siirtymävaiheeseen voi sisältyä muun muassa:

- tiedonsiirtopalaverit ala- ja yläkoulun opettajien välillä
- tarvittaessa henkilökohtaiset siirtopalaverit, joissa ovat mukana myös erityisopettaja ja vanhemmat
- tiedotustilaisuus kevätlukukaudella huoltajille ja tulevan 7. vuosiluokan oppilaille
- tutustumispäivä yläkoulussa 6. vuosiluokan oppilaille kouluympäristöön ja tulevan koulun henkilökuntaan tutustumiseksi
- tukioppilasvierailut

3.2 Siirtymät koulusta toiseen

Koulusta toiseen siirtyminen koskee joko koulusta pois muuttavaa tai kouluun tulevaa oppilasta. Koulusta pois muuttava: oppilaalle kirjoitetaan erotodistus, koulun kanslia toimittaa oppilaan oppilaskortin, arvosanat, tuen asiakirjat sekä tuntijaon. Tämän lisäksi oppilaanohjaaja / luokanvalvoja kerää oppilaan edistymisestä eri oppiaineissa ajantasaisen tiedon, joka lähetetään tulevaan kouluun. Oppilaanohjaaja / luokanvalvoja toimii yhteyshenkilönä.

Kouluun muuttava oppilas: kouluun tuleva oppilas haastatellaan ja hänen tietonsa tarkistetaan edellisen koulun lähettämistä asiakirjoista tai haastattelussa, johon huoltaja ja esim. edellisen koulun edustaja voi osallistua. Tarvittaessa edelliseen kouluun otetaan yhteyttä tietojen täydentämiseksi ja tiedotetaan oman koulun oppilashuoltoa tukitoimien tarpeesta.

3.3 Siirtymävaihe 9. vuosiluokalta toisen asteen koulutukseen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä ura- ja elämänvalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Moniammatillinen yhteistyö ja tuki on erityisen tärkeää tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta tarvitsevien oppilaiden kohdalla, jotta kukaan ei jäisi jatko-opintojen ulkopuolelle.

Toisen asteen yhteishaussa harkinnanvaraisen haun käyttö tukee osaltaan tukea tarvitsevien oppilaiden sijoittumista jatko-opintoihin ja toimii jo hakuvaiheessa tärkeänä tiedonsiirtona tulevaan oppilaitokseen. Harkinnanvaraista hakua voi edeltää myös koulukokeilujaksot.

Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata hyvinvointi ja opiskelun edellytykset. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee

oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin oppilaanohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin.

Siirtymistä tuetaan antamalla vuosiluokkien 7–9 oppilaille riittävästi mahdollisuuksia henkilökohtaisiin ohjauskeskusteluihin oppilaanohjaajan kanssa sekä tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden, kuten esimerkiksi psykologin kanssa. Tarvittaessa oppilaalle tarjotaan mahdollisuus tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen 8.–9. luokilla.

Tarvittaessa järjestetään yksittäistä oppilasta koskeva siirtopalaveri, jossa perusopetuksen henkilökunta tapaa vastaanottavan koulutuksen henkilökuntaa. Palaverin tavoitteena on varmistaa nivelvaiheen onnistuminen.

Toisen asteen koulutuksen järjestäjille varataan mahdollisuus tiedottaa oppilaille ja huoltajille koulutustarjonnastaan esimerkiksi vierailukäynneillä sekä päättöluokkalaisten yhteishakuvanhempainillassa. Lukiokoulutuksen järjestäjillä on myös mahdollisuus perehdyttää lukiokoulutukseen hakeneet oppilaat lukio-opintojen käytänteisiin sekä ohjata oppilaita tekemää alustavia opintojaksovalintoja.

Oppilaanohjaaja seuraa 9. vuosiluokan oppilaiden sijoittumista toisen asteen koulutukseen. Ilman opiskelupaikkaa jääneisiin oppilaisiin sekä heidän huoltajiinsa otetaan yhteyttä ja ohjataan hakemaan opiskelupaikkaa oppivelvollisuuskoulutuksista jatkuvan haun kautta. Hakuprosessissa voidaan hyödyntää moniammatillista ohjausryhmää tai sen yksittäisiä toimijoita.

Peruskoulun oppilaanohjaaja tarkistaa oppivelvollisuuslain seurantapäivän jälkeen opiskelupaikkatilanteen omien oppilaidensa osalta. Tarvittaessa peruskoulun oppilaanohjaaja ilmoittaa Valpas-järjestelmään ilman opiskelupaikkaa olevat oppivelvolliset.

3.4 Tiedonsiirto toiselle asteelle

Perusopetuslaki 40 §

Jos alle 18-vuotias oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tämän lain, lukiolain (629/1998) tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) mukaisesti järjestämään opetukseen, toimintaan tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. (11.8.2017/533)

Oppilaanohjaaja ja erityisopettaja täyttävät keväällä tiedonsiirtolomakkeen oppilaista, jotka ovat olleet säännöllisesti tai pitempiketoisesti yläkoulun aikana tukitoimien piirissä.

Perusopetuksen järjestäjällä on velvollisuus siirtää opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toiselle asteelle. Välttämättömiksi tiedoiksi ei katsota esim. sairauksia tai neurologisia erityispiirteitä (mm. luki-vaikeudet) ja ne ovat siten tiedonsiirron kannalta salassapitosäännösten alaisia. Koska em. tiedoilla saattaa kuitenkin olla huomattavia vaikutuksia opintojen sujumiseen, oppilaalla ja huoltajalla on yhteisymmärryksessä mahdollisuus siirtää nämä

tiedot. Siksi kaikille oppilaille jaetaan kotiin vietäväksi tiedonsiirtolomake, vaikkei koulu olisikaan tehnyt siihen omia merkintöjään. (Liite 2.)

Oppilaanohjaaja lähettää koulussa ja/tai huoltajan täyttämät lomakkeet syksyllä siihen oppilaitokseen, jossa oppilas on rekisteröintitiedon mukaan aloittanut läsnä olevana opintonsa. Tyhjiä lomakkeita ei oppilaitoksiin kuitenkaan lähetetä.

4. Oppivelvollisuus ja asuinkunnan rooli ilman opiskelupaikkaa jääneille tai opinnot keskeyttäneille

Niiden oppivelvollisten, jotka suorittavat oppivelvollisuuttaan perusopetuksessa tai toisen asteen oppivelvollisuuslain mukaisessa koulutuksessa, ohjauksesta vastaa se oppilaitos, jossa oppivelvollinen opiskelee. Ohjaus toteutetaan kyseisen oppilaitoksen ohjaussuunnitelman mukaisesti.

Vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen oppilaiden, jotka saavat päättötodistuksen muulloin kuin kevätlukukauden päättyessä, ohjaus- ja valvontavastuu päättyy oppilaitoksen osalta kuukauden kuluttua päättötodistuksen antamisesta. Tämän jälkeen oppivelvollisen valvontavastuu siirtyy Valpas-vastuuhenkilölle.

Asuinkunnan tehtävänä on ohjata nuoria itselleen soveltuvan koulutuksen ja tarvittaessa myös muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Nivelvaiheen opinto-ohjaaja / Valpas-vastuuhenkilö selvittää oppivelvollisen tilanteen ja tuen tarpeen yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan kanssa. Tätä varten voidaan muodostaa myös moniammatillinen työryhmä.

Asuinkunnan tehtävänä on kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos oppivelvollinen ei ole aloittanut oppivelvollisuuslain mukaisessa koulutuksessa. Koulutuksen järjestäjän, jolle on myönnetty edellä mainitun koulutuksen järjestämislupa, tulee ottaa opiskelijaksi sille osoitettu oppivelvollinen. Jos oppivelvollisella arvioidaan olevan tarve saada vaativaa erityistä tukea, hänelle tulee osoittaa opiskelupaikka sellaisen koulutuksen järjestäjän koulutuksessa, jonka järjestämisluvassa määrätään velvollisuudesta järjestää koulutusta vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille. Opiskelupaikka voidaan osoittaa myös asuinkunnan järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Toisella asteella, jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän on selvitettävä yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen. Tarvittaessa vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä toisen opetuksen tai koulutuksenjärjestäjän kanssa. Tätä varten voidaan muodostaa myös moniammatillinen ohjaustyöryhmä.

Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu päättyy, kun oppivelvollinen on aloittanut opinnot oppivelvollisuuslain mukaisessa koulutuksessa, jonka jälkeen ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy kyseistä koulutusta järjestävälle oppilaitokselle.

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Niiden oppivelvollisten, jotka suorittavat oppivelvollisuusopintoja Ahvenanmaalla tai ulkomailla, tulee ilmoittaa nivelvaiheen opinto-ohjaajalle / Valpas-vastuuhenkilölle opintojen aloittamisesta, päättymisestä tai keskeyttämisestä.

Soveltuvan opiskelupaikan osoittamisessa on otettava huomioon alueen koulutustarjonta, oppivelvollisen kodin ja oppilaitoksen välinen etäisyys ja kulkuyhteydet, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen tarve sekä oppivelvollisen henkilökohtaiset toiveet.

Oppivelvollista ja hänen huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa sekä koulutuksen järjestäjää, jonka opiskelijaksi oppivelvollinen ollaan osoittamassa, on kuultava ennen asian ratkaisemista. Opiskelupaikan osoittamista koskeva päätös on annettava tiedoksi oppivelvolliselle ja hänen huoltajalleen sekä koulutuksen järjestäjälle. Oppivelvollisen on aloitettava opinnot hänelle osoitetussa opiskelupaikassa viipymättä. Opiskelupaikan osoittamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön vailla lainvoimaa olevana. Päätöksen opiskelupaikan osoittamisesta tai oppivelvollisuuden keskeyttämisestä tekee opetuspäällikkö perustuen nivelvaiheen opinto-ohjaajan / Valpas-vastuuhenkilön valmisteluun. Päätös on hallintopäätös, johon liittyy valitusoikeus.

5. Ohjauksen kehittäminen

Liedossa ohjausta koordinoi ohjauksen kehittämisryhmä, johon kuuluvat yläkoulujen rehtorit ja oppilaanohjaajat. Ryhmän tehtävänä on tukea kouluja vuosisuunnitelman laatimisessa sekä ohjaustoiminnan yleisessä koordinoinnissa ja kehittämisessä. Ohjauksen kehittämisryhmä päivittää ohjaussuunnitelmaa tarpeen mukaan ja osallistuu ohjaukseen liittyvään suunnittelutyöhön kunnallisella tasolla, esimerkiksi monialaisen ohjauksen koordinointiin. Ohjauksen kehittämisryhmä valvoo osaltaan oppivelvollisuuden toteutumista. Ohjauksen kehittämisryhmä kokoontuu vuosittain 1–2 kertaa.

Liedon kunnan perusopetuksen oppilaanohjaajat sekä toisen asteen oppilaanohjaajat tapaavat lukuvuoden aikana työkokouksissaan useamman kerran. Ohjauksen toimintaympäristössä ja lainsäädännössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia, joten osallistuminen koulutuksiin ja oman ammattitaidon ylläpitämiseen on ensiarvoisen tärkeää. Liedon perusopetuksen oppilaanohjaajat osallistuvat säännöllisesti seutukunnallisiin koulutustilaisuuksiin sekä lähialueen oppilaitosten järjestämiin koulutus- ja info- tilaisuuksiin. Oppilaanohjaajat osallistuvat Varsinais-Suomen opinto-ohjaajat ry:n koordinoimiin yritys- ja oppilaitosvierailuihin ja aluehallintoviraston ja opetushallituksen järjestämiin koulutuksiin. Tärkeä koulutus- ja verkostoitumistilaisuus on vuosittain järjestettävät valtakunnalliset opo-päivät.

Liite 1.

Hakuohje harkintaan perustuvaan valintaan

Voit hakea kaikkiin ammatillisiin hakutoiveisiisi harkinnanvaraisen valinnan kautta. Se edellyttää, että sinulla on jokin erityinen syy, johon haluat vedota. Sinut voidaan valita harkinnanvaraisesti, jos

- sinulla on oppimisvaikeuksia,
- sosiaaliset syyt edellyttävät sitä,
- sinulta puuttuu koulutodistus (olet keskeyttänyt peruskoulun),
- haet ulkomaalaisella todistuksella,
- kielitaitosi ei riitä tutkinnon suorittamiseen, tai
- sinulla on yksilöllistetty oppimäärä sekä äidinkielessä että matematiikassa

Olet mukana myös normaalissa todistusvalinnassa. Jos sinulla on yksilöllistetty oppimäärä **sekä** äidinkielessä **että** matematiikassa, olet mukana vain harkintaan perustuvassa valinnassa.

VALINTAPERUSTEET

Harkintaan perustuva valinta ei perustu todistusnumeroihisi. Valintaperusteina ovat:

- koulutustarpeesi
- edellytyksesi suoriutua alan opinnoista
- tarvittaessa tehdään kieli- ja oppimisvalmiustestejä

Opiskelijavalinnat tehdään haastattelujen ja mahdollisten testien perusteella.

HAKUOHJEET

1. Varmista oman oppilaanohjaajasi kanssa, että sinulla on erityinen syy/peruste hakea harkintaan perustuvassa haussa.

1. Hanki/pyydä lausunto perusteluista hakemuksen liitteeksi

- **Huom!** Jos sinulla on yksilöllistetty oppimäärä sekä äidinkielessä että matematiikassa, olet automaattisesti mukana harkintaan perustuvassa haussa.

1. Täytä Opintopolun yhteishakulomake

- Merkitse Opintopolun hakulomakkeeseen, jos haet harkintaan perustuvassa valinnassa.

- **Tulosta valmis Opintopolun yhteishakulomake**

1. Täytä harkintaan perustuvan valinnan lisälomake, jossa perustelet, miksi haet harkinnanvaraisessa haussa

1. Lähetä hakuaikana liitteet postitse oppilaitokseen:

- Lausunto
- Tuloste yhteishakulomakkeesta
- 9. lk:n välitodistus
- Harkintaan perustuvan valinnan lisälomake
- **Huom!** Jos haet useampaan koulutukseen, muista lähettää liitteet ja tuloste kirjepostina tai turvaviestintä jokaiseen erikseen (osoite/osoitteet yhteishakulomakkeessa).

1. Mahdolliset valintahaastattelut pidetään huhti-toukokuussa. Tiedon valinnasta saat aikaisintaan 16.6.2022.

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN JA LUKIOKOULUTUKSEN YHTEISHAKU
HARKINTAAN PERUSTUVAN VALINNAN LISÄLOMAKE

Täytä varsinainen hakulomake osoitteessa www.opintopolku.fi

Lähetä varsinaisen hakulomakkeen tuloste, tämä liite sekä mahdolliset todistuskopiot ja muut liitteet, joihin haluat vedota hakuajan loppuun mennessä jokaiseen oppilaitokseen, johon haet harkintaan perustuvalla valinnalla. Oppilaitosten osoitteet löytyvät varsinaisen hakulomakkeen tulosteesta.

1. Henkilötiedot

Sukunimi	Etunimet
Synt. aika (pp.kk.vvvv)	Matkapuhelinnumero
Lähiosoite	
Postinumero ja -toimipaikka	Sähköpostiosoite
Huoltajan nimi	Huoltajan matkapuhelinnumero

2. Perustelut, miksi haen harkintaan perustuvassa valinnassa

Liite 2**Oppilaille ja huoltajille**

pvm

Ohessa tiedonsiirtolomake perusopetuksesta toiselle asteelle. Oppilaanohjaaja ja erityisopettaja ovat täyttäneet lomakkeen ensimmäisen sivun, mikäli oppilas on säännöllisesti tai pitempiketoisesti ollut yläkoulun aikana tukitoimien piirissä.

Perusopetuksen järjestäjällä on velvollisuus siirtää opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toiselle asteelle. Välttämättömiksi tiedoiksi ei katsota esim. sairauksia tai neurologisia erityispiirteitä (mm. luki-vaikkeudet) ja ne ovat siten tiedonsiirron kannalta salassapitosäännösten alaisia. Koska em. tiedoilla saattaa kuitenkin olla huomattavia vaikutuksia opintojen sujumiseen, oppilaalla ja huoltajalla on yhteisymmärryksessä mahdollisuus siirtää nämä tiedot. Lomakkeen toinen sivu onkin tarkoitettu tähän tarkoitukseen ja kotona täytettäväksi.

Mikäli koulu ei ole täyttänyt lomakkeen etupuolta eikä kotona ole lisättävää lomakkeen toiselle sivulle, pyydämme silti palauttamaan lomakkeen allekirjoituksin. Tämä siksi, ettei tietoa jää siirtämättä siksi, että lomake on esim. kadonnut tai oppilas on sen unohtanut palauttaa. Tyhjiä lomakkeita ei oppilaitoksiin kuitenkaan lähetetä.

Täytetty lomake lähetetään syksyllä siihen oppilaitokseen, jossa oppilas on rekisteröintitiedon mukaan aloittanut läsnä olevana opintonsa.

Mikäli teillä on kysyttävää tiedonsiirrosta, voitte ottaa yhteyttä oppilaanohjaajaan *puhelinnumero*

PS. Oppilaille jaetaan tulevana viikkoina opon kesätiedote, jossa mm. tärkeää tietoa opiskelupaikan vastaanottamisesta. Yhteishaun tulokset tulevat aikaisintaan _____

Kiitos yhteistyöstä ja hyvää kesää

oppilaanohjaaja

laaja-alainen erityisopettaja

Koulun nimi
Katuosoite
Postinumero ja -toimipaikka

LUOTTAMUKSELLINEN

Tiedonsiirto perusasteelta toiselle asteelle pvm. _____

Perusopetuslaki 40 § Jos alle 18-vuotias oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tämän lain, lukiolain (629/1998) tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) mukaisesti järjestämään opetukseen, toimintaan tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. (11.8.2017/533)

Huoltaja/oppilas täyttää tähdellä* merkityt kohdat

oppilaan nimi	synt. aika	*puh.
*kotiosoite		
*huoltajan nimi		*puh.

oppilas hakenut yhteishaussa myös harkinnanvaraisella haulla

Tuen aste yläkoulussa

yleinen tuki tehostettu tuki erityinen tuki

Opetusjärjestelyt, oppiaineet, pienryhmäopetus, muut tukitoimet

Oppilaan poissaolot lukuvuonna _____ - _____ mennessä _____ tuntia.

Arvio tulevan tuen tarpeesta toisella asteella

Erityisopettajan nimi ja puhelinnumero

Oppilaanohjaajan nimi ja puhelinnumero

*Lisätietoja, joita huoltaja/oppilas toivoo otettavan huomioon toisen asteen opinnoissa

Toivon, että tulevan oppilaitoksen (rastita tarvittaessa)

- *kuraattori *erityisopettaja
 *terveydenhoitaja *ryhmänohjaaja
 *psykologi

on opintojen alussa yhteydessä

- *huoltajaan,
 *opiskelijaan,

jotta opiskelija saisi tarvittaessa riittävä ja oikeanlaista tukea heti opiskelun alkuvaiheessa.

Lomake lähetetään elokuun lopulla siihen oppilaitokseen, jossa opiskelija on aloittanut opintonsa. Lomakkeessa olevia opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämiä välttämättömiä tietoja luovutetaan tarvittavin osin vain opiskelijahuoltohenkilöstölle, ohjaushenkilöstölle, ryhmänohjaajalle ja opiskelijaa opettaville.

*päiväys _____

*oppilaan allekirjoitus

*huoltajan allekirjoitus

yleinen tuki tehostettu tuki erityinen tuki